

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр-кт Берестейський, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам закладів освіти,
що належать до сфери
управління МОН

Про дотримання норм законодавства

Наказом Міністерства освіти і науки України (далі – МОН) від 15 січня 2026 року № 36 внесено зміни до Антикорупційної програми Міністерства освіти і науки України на 2024-2026 роки, затвердженої наказом МОН від 28 березня 2024 року № 408 (далі – Зміни).

Зокрема, Змінами передбачено виконання:

1) заходу, спрямованого забезпечити дотримання норм законодавства при укладанні договорів про спільну діяльність із суб'єктами господарювання, недопущення вчинення корупційних чи пов'язаних з корупцією правопорушень та недопущення оформлення удаваних (прихованих) правочинів;

2) заходу, спрямованого забезпечити дотримання норм законодавства при укладанні інвестиційних договорів щодо забудов території закладів освіти, недопущення вчинення корупційних чи пов'язаних з корупцією правопорушень та недопущення втрати нерухомого майна.

Враховуючи зазначене, в порядку інформування повідомляємо про таке.

Відповідно до Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630, МОН є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, інноваційної діяльності в зазначених сферах, трансферу (передачі) технологій, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або провадять іншу діяльність, пов'язану з наданням таких послуг, незалежно від їх підпорядкування і форми власності.

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

МОН № 1/6169-26 від 27.03.2026

Підписав: Вітренко Андрій Олександрович
Сертифікат: 3FAA9288358EC0030400000FF902F00E0F2D500
Дійсний: з 26.06.2024 17:17:27 по 26.06.2026 17:17:27

Статтею 26 Закону України «Про освіту» встановлено, що керівник закладу освіти здійснює безпосереднє управління закладом і несе відповідальність за освітню, фінансово-господарську та іншу діяльність закладу освіти. Керівник є представником закладу освіти у відносинах з державними органами, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами і діє без довіреності в межах повноважень, передбачених законом та установчими документами закладу освіти.

Статтею 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлено, що відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе власник (власники) або уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства та установчих документів.

Наказом МОН від 04 жовтня 2023 року № 1199 «Про забезпечення належного використання автоматизованої систем «Юридичні особи» в закладах освіти, наукових установах, державних підприємствах та інших юридичних особах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України, та внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 19.01.2009 № 23» доручено підприємствам, установам і організаціям, що відносяться до сфери управління МОН, забезпечити належне використання АС «Юридичні особи».

Порядок використання земельних ділянок врегульовано Земельним кодексом України.

Відповідно до частин 1, 2 статті 92 Земельного кодексу України, право постійного користування земельною ділянкою – це право володіння і користування земельною ділянкою, яка перебуває у державній або комунальній власності, без встановлення строку. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, що належать до державної та комунальної власності, заклади освіти незалежно від форми власності набувають права постійного користування земельною ділянкою із земель державної та комунальної власності.

Відповідно до статті 95 Земельного кодексу України землекористувачі мають право:

самостійно господарювати на землі;

власності на посіви і насадження сільськогосподарських та інших культур, на вироблену продукцію;

використовувати у встановленому порядку для власних потреб наявні на земельній ділянці загальнопоширені корисні копалини, торф, ліси, водні об'єкти, а також інші корисні властивості землі;

на відшкодування збитків у випадках, передбачених законом; споруджувати жилі будинки, виробничі та інші будівлі і споруди;

користуватися іншими правами, передбаченими законом або договором.

При цьому, у частинах 1, 8 статті 93 Земельного кодексу України визначено, що право оренди земельної ділянки – це засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, яка необхідна орендареві для провадження підприємницької та іншої діяльності. Орендодавцями земельних ділянок є їх власники або уповноважені ними особи.

З огляду на зазначене, передача земельної ділянки в постійне користування не надає право користувачу земельної ділянки надавати її третім особам (тобто розпоряджатися нею), у тому числі шляхом надання в оренду чи в спільну діяльність, оскільки цим правом наділений відповідний орган, уповноважений державою на здійснення таких функцій.

При цьому, зміст договору та його правова природа не залежать від назви такого договору (про інвестиційну діяльність, про спільну діяльність, про спільний обробіток землі тощо). Договір оренди землі укладається саме для набуття можливості користуватися земельною ділянкою та отримувати дохід та інші блага внаслідок її використання.

Відповідно до частини 2 статті 203 Цивільного кодексу України особа, яка вчиняє правочин, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності. А правочин, який вчинено сторонами для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили, є удаваним (стаття 235 Цивільного кодексу України).

Пунктом 282.1.4 статті 282 Податкового Кодексу України встановлено, що від сплати податку звільняються дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади незалежно від форми власності і джерел фінансування, заклади культури, науки (крім національних та державних дендрологічних парків), освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів. У зв'язку з цим передача земельних ділянок в користування іншим суб'єктам господарювання може призвести до нанесення значних економічних збитків державі.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2012 року № 296 затверджено Порядок укладення державними підприємствами, установами, організаціями, а також господарськими товариствами, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, у яких утворення наглядової ради не є обов'язковим відповідно до закону, а також у яких утворення наглядової ради не передбачено статутом, договорів про спільну діяльність та управління майном.

Законом України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) закріплено важливі положення щодо етичної поведінки. В розділі VI «Правила етичної поведінки» передбачено, що посадові особи юридичних осіб публічного права

під час виконання своїх службових повноважень зобов'язані неухильно дотримуватися вимог закону та загально визнаних етичних норм поведінки, а також закріплено інші основні положення щодо етичної поведінки:

- політична нейтральність;
- неупередженість;
- компетентність і ефективність;
- нерозголошення інформації;
- утримання від виконання незаконних рішень чи доручень.

Як зазначає Національне агентство з питань запобігання корупції у своєму онлайн-курсі «[Розбудова доброчесних організацій](#)» доброчесність – це чинити правильно навіть тоді, коли ніхто не бачить. Головна цінність доброчесності – це те, що вона створює бар'єр для корупції.

Частиною третьою статті 61 Закону визначено, що посадові особи юридичних осіб публічного права зобов'язані:

- 1) не вчиняти та не брати участі у вчиненні корупційних правопорушень, пов'язаних з діяльністю юридичної особи;
- 2) утримуватися від поведінки, яка може бути розціненою як готовність вчинити корупційне правопорушення, пов'язане з діяльністю юридичної особи;
- 3) невідкладно інформувати посадову особу, відповідальну за запобігання корупції у діяльності юридичної особи, керівника юридичної особи або засновників (учасників) юридичної особи про випадки підбурення до вчинення корупційного правопорушення, пов'язаного з діяльністю юридичної особи;
- 4) невідкладно інформувати посадову особу, відповідальну за запобігання корупції у діяльності юридичної особи, керівника юридичної особи або засновників (учасників) юридичної особи про випадки вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень іншими працівниками юридичної особи або іншими особами;
- 5) невідкладно інформувати посадову особу, відповідальну за запобігання корупції у діяльності юридичної особи, керівника юридичної особи або засновників (учасників) юридичної особи про виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів.

З метою організації та здійснення заходів із запобігання та виявлення корупції у юридичних особах публічного права, що належать до сфери управління МОН, утворюються (визначаються) уповноважені підрозділи (уповноважені особи) з питань запобігання та виявлення корупції. Відповідно до положень частини шостої статті 13¹ Закону до основних завдань уповноважених підрозділів (уповноваженої особи) з питань запобігання та виявлення корупції віднесено, зокрема: розроблення, організація та контроль за проведенням заходів щодо запобігання корупційним правопорушенням та правопорушенням, пов'язаним з корупцією; здійснення контролю за дотриманням антикорупційного законодавства.

Згідно з абзацами шостим, сьомим та дванадцятим частини першої статті 1 Закону:

корупція – це використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей;

корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність;

правопорушення, пов'язане з корупцією – діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Ураховуючи вищезазначене, наполягаємо на дотриманні норм законодавства при здійсненні господарської діяльності та акцентуємо увагу на недопущенні вчинення корупційних чи пов'язаних з корупцією правопорушень, недопущенні оформлення удаваних (прихованих) правочинів та недопущенні втрати державного майна і нанесення економічних збитків державі.

Заступник Міністра

Андрій ВІТРЕНКО